

Številka: 007-788/2010-2
Ljubljana, 22. 11. 2010

Pri odgovoru se obvezno sklicujte na našo številko!

ZADEVA: Letni dopust po 38. in 39. členu ZDDO

Na Ministrstvo za javno upravo ste naslovili vprašanje glede odmere letnega dopusta po 38. in 39. členu ZDDO, vezano na konkretni primer.

Uvodoma pojasnjujemo, da Ministrstvo za javno upravo ni pristojno za presojanje konkretnih primerov, ampak le za posredovanje mnenj in odgovorov sistemske narave, na podlagi katerih lahko samostojno odločate o konkretnih primerih. Na podlagi informacij, ki ste nam jih posredovali, v nadaljevanju posredujemo naše mnenje v zvezi z vašim vprašanjem.

Zakon o delavcih v državnih organih (ZDDO; Uradni list RS-stari, številka 15/1990 s spremembami in dopolnitvami) določa dolžino rednega letnega dopusta v členih 35 – 40. Na osnovi, ki je določena v 35. členu, se dodajajo posamezni dnevi po kriterijih iz 36., 37., 38. in 39. člena.

39. člen ZDDO določa:

"Delavcu, ki še ni dopolnil 18 let starosti, se letni dopust poveča za sedem dni.

*Delavcu, ki je dopolnil 50 let starosti, delavcu z najmanj 60% telesno okvaro ter delovnemu invalidu, delavcu, ki **neguje in varuje težje telesno ali zmerno, težje ali težko duševno prizadete osebe**, se letni dopust poveča za pet dni."*

ZDDO je bil sprejet leta 1990. V času njegovega sprejema je veljal Zakon o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju (Uradni list SRS, št. 19/76) in na njegovi podlagi izdan Pravilnik o razvrščanju in razvidu otrok, mladostnikov in mlajših polnoletnih oseb z motnjami v telesnem in duševnem razvoju (Uradni list SRS, št. 18/1977). Pravilnik je imel naslednje določbe:

"2. člen

Po določbah tega pravilnika se razvrščajo duševno prizadeti otroci, otroci s slušnimi in govornimi motnjami, slepi in slabovidni otroci, otroci z drugimi telesnimi motnjami, vedenjsko in osebnostno moteni otroci ter otroci z več vrst motnjami.

3. člen

Duševno prizadeti so tisti otroci, ki imajo tako nizko umsko sposobnost, da ne morejo napredovati v osnovni šoli. Ti otroci se na osnovi klinične preiskave razvrščajo v sledeče skupine:

- a) lažje duševno prizadeti otroci, ki imajo tako zmanjšane sposobnosti za umsko delo, da ne morejo biti uspešni pri rednem vzgojno-izobraževalnem delu in potrebujejo zato posebne oblike uposabljanja (orientacijski inteligenčni kvocient - IQ 51-70)*
- b) zmerno duševno prizadeti otroci, ki imajo zmanjšane sposobnosti za samostojno delo, so pa sposobni vzdrževati kontakt z okolico, pridobiti navade in skrbeti za svoje osnovne potrebe ter se priučiti za preprosta opravila (orientacijski IQ 36-50)*

c) težje duševno prizadeti otroci, ki imajo tako zmanjšane sposobnosti, da so omejeni v gibanju, govoru in v skrbi za svoje osnovne potrebe ter so nesposobni za samostojno delo, lahko pa se priučijo za najbolj enostavna opravila (orientacijski IQ 21-35)

č) težko duševno prizadeti otroci, ki imajo tako slabo razvite umske sposobnosti, da so tako omejeni v svoji sposobnosti gibanja, govora in skrbi za svoje osnovne potrebe, da potrebujejo stalno varstvo, posebno oskrbo in nego (orientacijski IQ pod 20).

Izjemoma se razvrščajo po določilih tega pravilnika tudi otroci, ki zaradi okrnjenih specifičnih duševnih sposobnosti ali naravnosti ne morejo slediti delu v osnovni šoli (otroci na meji normalnih sposobnosti).

5. člen

Otroci z govornimi motnjami so otroci, ki imajo težje organske ali psihoorgansko pogojene govorne in glasovne motnje, ki jim onemogočajo normalno govorno sporazumevanje in potrebujejo korekcijski postopek."

Namen zakona (intentio legis) torej ni bil priznati dodatne dneve dopusta vsem staršem otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, pač pa le tistim staršem, katerih otroci so **zmerno, težje ali težko duševno prizadeti**.

Pripominjamo še, da so se konkretni predpisi, ki so veljali v času sprejema ZDDO sicer spremenili, saj je bil leta 2000 sprejet Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 3/2007-UPB1), ki v 2. členu določa, da so otroci s posebnimi potrebami otroci z motnjo v duševnem razvoju, slepi in slabovidni otroci, gluhi in naglušni otroci, otroci z govorno jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani otroci, dolgotrajno bolni otroci, otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja ter otroci z motnjami vedenja in osebnosti, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene programe vzgoje in izobraževanja oziroma posebne programe vzgoje in izobraževanja. Pravilnik o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami ter o kriterijih za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 54/2003, 93/2004, 97/2005, 25/2006, 23/2007, 14/2010, v nadaljevanju pravilnik) v prilogi »Kriteriji za opredelitev vrste in stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami« (v nadaljevanju kriteriji) v I. točki opredeljuje otroke z motnjami v duševnem razvoju, pri tem pa ločuje otoke z lažjo, zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju.

Iz navedenega po mnenju Ministrstva za javno upravo torej izhaja, da se je treba v vsakem konkretnem primeru ugotavljati ali je izpolnjen pogoj določbe drugega odstavka 39. člena ZDDO ali gre za skrb za zmerno, težje ali težko duševno prizadete osebe. Upravičenost do povečanega dopusta se dokazuje z ustrežno verodostojno listino, med katere sodi, po mnenju MJU, tudi strokovno mnenje komisije za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami pri Zavodu RS za šolstvo.

Ker sprašujete ali obstaja pravna podlaga za priznanje dodatnih dni v 39. členu ZDDO oz. 159. členu Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/2002, 79/2006-ZZZPB-F, 46/2007 – Odl. US in 103/07) posebej opozarjamo še na stališče, da je področje dopustov za zaposlene v državni upravi v celoti urejeno s posebnim zakonom (to je ZDDO), ki ga je v pravnomočni sodbi Pdp 766/2005-2 z dne 6. 7. 2006 zavzelo tudi Višje delovno in socialno sodišče:

"Pritožbeno sodišče se ne strinja s stališčem sodišča prve stopnje glede vpliva Zakona o delovnih razmerjih (ZDR, Ur. l. RS št. 42/2002) na odmero dopusta delavcem v državnih organih. Sodišče prve stopnje namreč najprej ugotovi, da za odmero letnega dopusta veljajo določbe ZDDO, nato pa zaključi, da je treba upoštevati tudi 159. člen ZDR, kljub določbi 2. člena ZDR. Tak zaključek je nerazumljiv, saj je uporaba ZDR po 2. členu izključena v primeru, ko je posamezno področje drugače urejeno z drugim zakonom.

Tožena stranka je sporno odločbo o odmeri letnega dopusta izdala v letu 2004, torej v času, ko je že veljal Zakon o javnih uslužbencih (ZJU, Ur. l. RS št. 56/2002). Ta v 1. točki 1. odstavka 203. člena določa, da prenehajo veljati določbe II. poglavja ZDDO, razen od 34. do 42. člena - to pa je ravno v delu, ki se nanaša na odmero letnega dopusta. V času sporne odmere je torej na podlagi ZJU področje odmere dopustov za delavce v državnih organih urejal ZDDO, zato ni bilo nobene potrebe za uporabo ZDR. Popolnoma jasno namreč 2. člen ZDR določa, da njegove določbe urejajo tudi delovna razmerja delavcev, zaposlenih v državnih organih, lokalnih skupnostih in zavodih, drugih organizacijah ter pri zasebnikih, ki opravljajo javno službo, če ni s posebnim zakonom drugače določeno. Navedeno pomeni, da se pri odmeri dopustov

delavcem v državnih organih ne uporabljajo določbe ZDR, saj je to področje v celoti urejeno z ZDDO. Na tem področju ni bilo nobene zakonske praznine, ki bi jo bilo potrebno zapolnjevati z razlago zakonodaje in smiselno uporabo ZDR, kot je to storilo sodišče prve stopnje, ko je določbo 38. člena ZDDO razlagalo skozi uporabo 159. člena ZDR. Tožena stranka je tudi sama pri odmeri dopusta očitno uporabila "kombinacijo" ZDD in ZDR, saj je tožnici po kriteriju otrok do 15 let starosti priznala dva dneva (kot to določa 3. odstavek 159. člena ZDR), kar je napačno. Ta napaka pa tožnici ni bila v škodo (kvečjemu v korist, saj ZDDO priznava pravico do dodatnega dopusta za otroke do 10 let starosti), končno število pripadajočih dni letnega dopusta pa je odmerjeno po določbah ZDDO."

S spoštovanjem,

Mojca Ramšak Pešec
generalna direktorica